

Torna la polèmica sobre la unitat del català

D'acadèmies, diccionaris i definicions

La redefinició del terme *valenciano* en el diccionari de la Real Academia i la concessió de reial a l'Academia de Cultura Valenciana han revifat la polèmica sobre el paper de les institucions acadèmiques i polítiques en la *batalla lingüística*.

Tot sembla ja acabat. La setmana passada la Real Academia Española de la Lengua aconseguia, possiblement per primera vegada en la seua història, fixar l'atenció de diaris i televisions d'arreu de l'estat espanyol. En una de les seues reunions periòdiques per preparar el sempre nou diccionari, l'Academia va considerar modificar o no l'accepció del mot *valenciano*. Les propostes que figuraven damunt la taula són ben conegudes: per una banda la ja existent, "varietat de la llengua catalana que es parla a la major part de l'antic regne de València" i per l'altra, les dels catedràtics Gregorio Salvador i Rafael Lapesa. Salvador optava per "nom que se li dóna en el Regne de València a la varietat de la llengua romànic-oriental de la península Ibèrica compartida amb les Balears i Catalunya i parlada en aquell territori". Lapesa, per la seua banda, proposava: "varietat del català parlada amb evolució peculiar en la major part de l'antic regne de València i sentida allí com a llengua pròpia seua".

Finalment la proposta de Lapesa va ser l'acceptada. En el fons el debat era pràcticament inexistent perquè l'Academia ja havia acceptat aquesta proposta en un butlletí de publicació interna que sol ser l'avantsala de la publicació definitiva al

diccionari. La proposta de Salvador, personatge peculiar i obsesionat pel perill de l'espanyol a Catalunya (vegeu biografia més endavant), no va fer, doncs, més que donar un poc de color a unes sessions generalment avorrides i poc interessants per al públic en general.

El rebombori organitzat per la proposta de Salvador, que feia l'impossible per no utilitzar la paraula *català*, va sorprendre els acadèmics que no estan acostumats a

tenir al seu darrere els mitjans de comunicació. El president, Manuel Alvar, anunciava que no acceptaria pressions externes, en clara al·lusió a les cartes de diferents institucions culturals catalanes, entre elles la Institució de les Lletres Catalanes, que mostraven la seua preocupació per la possibilitat que la proposta de Salvador fóra acceptada.

Després, tot va quedar en no res. La sessió va ser com totes, plàcida i tranquil·la. Salvador va retirar la seua proposta i la definició de Lapesa passarà a ser l'oficial en la nova edició del diccionari. Antoni Badia i Margarit, que va assistir-hi, comentava en eixir que "en cap moment s'ha posat en dubte la unitat del català ni s'ha intentat agredir la llengua de cap manera".

Mentrestant, a València l'afer feia córrer la tinta perquè la polèmica sobre la unitat de la llengua està tan viva com en els pitjors temps. L'arribada del Partit Popular i Unió Valenciana a l'alcaldia de València han donat un suport institucional a les teories secessionistes i la regidora d'educació Dolores García Broch protagonitzava en els mateixos dies que l'Academia els seus debats, un nou acte de la seua representació particular. Indignada per la presència d'uns llibres realitzats sota la responsabilitat de l'anterior alcaldia socialista i escrits en català, en manava el segrest. Però, com "no val la pena tirar-los perquè ja s'han gastat

uns diners imprimint-los" la regidora va tenir la genial idea de disposar que foren "regalats al president Pujol". A més, aprofitava per a aclarir que els aspirants als desprestigiats premis Ciutat de València havien de fer constar que escriuen en "llengua valenciana".

Però la broma no va quedar ací, l'ex-alcaldessa i actual presidenta de la Diputació, Clementina Ródenas, hi deia la seua i criticava la política lingüística del consistori que, segons deia, "està entrant en un procés de castellanització que empobreix la identitat del poble valencià i que sols pretén crear conflicte". O siga, més o menys com quan ella era la responsable de l'alcaldia.

El contrapunt, el donaven els representants dels departaments de català reunits a València amb motiu dels actes organitzats pels Premis Octubre. En manifest, que publiquem íntegre en la pàgina 17, expressaven la seua oposició a la ingerència de la Real Academia Española en temes concernents al català i mostraven els seus dubtes sobre la idoneïtat de l'afegit "sentida allí com a llengua pròpia seua".

Les institucions valencianes guardaren durant tot l'afer un silenci que el diari *Las Provincias* qualificava d'"elegant" i que era una continuació lògica de la seua actitud davant qualsevol problema lingüístic.

La polèmica creada per la discussió de la Real Academia no ha posat en dubte el tarannà científic de la institució, però ha revelat una vegada més la falta d'una autoritat reconeguda a la qual dirigir-se quan es tracta de defensar el català. La manca d'aquesta institució es fa encara més greu quan altres entitats com la Casa Reial s'hi involucren, tal com publicàvem la setmana passada, en maniobres secessionistes.

EL TEMPS ha decidit consultar les veus més significatives de la cultura catalana sobre la conveniència o no d'aquesta involucració de la figura reial i la seua resposta ha estat prou contundent. Com es pot veure en l'enquesta que segueix, la gran majoria opten per apartar el rei d'aquesta acadèmia no reconeguda i mantenir la seua figura allunyada de polèmiques pseudo-filològiques fomentades amb una clara intenció política. El contrari significa assentiment i per tant corresponsabilitat.

Jordi Sebastià

Els intel·lectuals critiquen l'actitud del rei

El títol de reial, atorgat a la Real Academia de Cultura Valenciana el passat mes de març, involucra el rei en les activitats d'aquesta acadèmia que propugna la divisió del català en pro de l'existència d'una llengua valenciana. Aquestes teories, de clara intenció política, l'enfronten amb totes les universitats del món i amb la Generalitat valenciana, i contradiuen també l'opinió d'una altra reial acadèmia, l'espanyola.

¿Creu vostè que el rei hauria de retirar la seua confiança a aquesta acadèmia?

Pere Gimferrer (membre Real Academia Española): Crec més aviat que aquesta acadèmia i qualsevol que dugui el títol de reial ha de saber fer-se digna d'aquest títol actuant d'una manera responsable i revisant si cal allò que contradigui les veritats filològiques.

Antoni Ros Marbà (director d'orquestra): Crec que la Real Academia de Cultura Valenciana és qui hauria de

reaccionar. En última instància, potser sí que el rei hauria de pensar en la possibilitat de retirar-los la confiança. Crec, però, que hauríem de ser positius en aquest cas, ja que les solucions radicals d'entrada només divideixen i radicalitzen encara més les posicions.

Josep Millàs Estany (president Omnium Cultural): Sí. Crec que el rei, com a cap d'estat, està comprometent la seua persona en la mesura en què dóna suport a una acadèmia més aviat folklòrica. Però malgrat tot, el rei no ho farà perquè aquest no és l'estil dels reis ni el dels caps d'estat. Seria posar en evidèn-

cia una acadèmia que potser té molt de reial però poc d'acadèmia.

Vicent Andrés Estellés (Premi d'Honor Lletres Catalanes): Crec que sí. La mateixa existència de la Real

Academia de Cultura Valenciana és una qüestió més política que res. Evidentment, jo no en faig cap cas, tot i que constantment m'envien cartes. Per a mi, aquesta acadèmia és com si no existira.

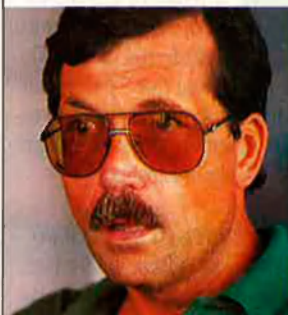
Pere Calders (premi d'Honor de les Lletres Catalanes): Sí, crec que el rei hauria de fer retirar el títol

de "reial" d'aquesta acadèmia. De fet, el millor hauria estat que el rei no els hagués concedit mai aquest títol.

Tísner (president Associació Escriptors en Llengua Catalana): [No contesta directament la pregunta però vol que quedi registrat que les seves conviccions republicanes li priven d'acceptar que la monarquia s'immes-

ceixi en uns afers amb els quals no té res a veure].

Josep Miró i Ardèvol (president del COC): Haver donat el títol de reial a l'Academia de Cultura Valenciana és

un error greu perquè manifesta un enorme desconeixement d'una realitat lingüística tan evident com la unitat del català. La rectificació, per tant, és obligada a fi de recuperar la saviesa.

Vicent Ventura (periodista): No sóc monàrquic i per tant, tinc una absoluta indiferència pel que fa la Real Academia de Cultura Valenciana i pel que fa el rei. Per mi, poden fer el que vulguen.

Baltasar Porcel (escriptor): Sí. I crec que sobren les explicacions.

Josep Maria Bricall (rector Universitat de Barcelona): No estic al corrent dels detalls de la qüestió. Tal com vostès ho plantegen, qualsevol cosa que divideixi la llengua catalana no em sembla correcta.

Josep Maria Sala (president del Centre Excursionista de Catalunya): Sí perquè la missió d'aquesta acadèmia és clarament dividir i crear malestar, a banda que demostra un nivell cultural baixíssim. Potser el rei ha estat mal informat.

Jordi Sarsanedas (Institució de les Lletres Catalanes): Jo no em poso amb el que hauria de fer el rei. [La Institució va enviar el dia 22 d'octubre -decisió de la Junta Rectora- a Manuel Alvar, director de la Real Academia Española

una carta on se li demana que "per evitar confusions perturbadores no s'aprovi res en perjudici del reconeixement explícit de la unitat de la llengua catalana"].

Antoni Franco (director d'El Periódico): Sí, perquè la Generalitat valenciana afirma que no figura cap Academia de

Cultura Valenciana als seus registres, i el qualificatiu "reial", que usufructuen moltes institucions amb tot el dret, no es pot devaluar.

Cal pensar que la Casa Reial ha estat sorpresa en la seva bona fe.

Vicent Ortuño (Acció Cultural del País Valencià): Sí, crec que seria interessant que el rei retirara la confiança a aquesta acadèmia, ja que, tot i denominar-se "cultural", les actuacions de la Real Academia de Cultura Valenciana són bàsicament polítiques.

Si revisem quina ha estat la producció cultural d'aquesta acadèmia des de la seua fundació veiem que han treballat poc per la cultura.

Ramon Lapiedra (rector Universitat de València): Mentre l'Academia mantinga les posicions científiques, que fins ara manté, de considerar el valencià i el català com a llengües diferents, en contra,

en particular, de totes les universitats de l'estat espanyol i de la Real Academia Española, la retirada de confiança hauria de ser immediata.

Rodolf Sirera (autor i crític teatral): El rei no hauria d'involucrar-se en opcions partidistes ni fer costat a institucions que no gaudesquen d'un prestigi i un reconeixement majoritari de la societat.

Ramon Folch (científic): M'avorreix parlar d'aquest tema tan poca-solta. Les persones o institucions que se'l plantegen, en contra de tota evidència quotidiana i de les més elementals nocions de filologia, no em mereixen cap consideració. Resulta trist que instàncies tan poc qualificades facin

córrer tanta tinta. A hores d'ara, mirar que callin d'una vegada és ja una simple qüestió d'higiene. Prestar-los atenció -monàrquica o republicana- seria com interessar-se per una societat d'antropòlegs perturbats que volguessin veure en escandinaus i mediterranis dues espècies humanes diferents.

Josep Miquel Servià (A teneu Barcelonès): Si aquesta denominació tan altisonant implica

poder gosar batejar *oficialment* la variant lingüística dels valencians com a llengua diferent i separada de la llengua catalana, crec que, una vegada més, es farà prevaler, ridículament, una voluntat política acomplexada, obtusa i malaltissa, sobre una inqüestionable realitat científica. Per què, amb idèntics criteris, no gosen parlar, per exemple, de llengua andalusa o de llengua extremeña, contraposades al castellà. Si això, a més, ve, com diu, a través de sanció reial, no contribuirà a altra cosa que al desprestigi de la monarquia davant el món lingüístic internacional.

Ramon Margalef (científic): Posar el rei enmig d'aquesta discussió no és la via per a resoldre el problema. Crec que hauríem d'esperar a arribar a una solució raonable, que les coses funcionin. I això depèn més de nosaltres que de ningú.

Amadeu Fabregat (director de TVV): Crec que el nom no fa la cosa, i que, com em sembla que escrigué l'Espriu, "han convingut molts noms a un sol amor". Afortunadament, la unitat de l'idioma no depèn ni dels acadèmics ni dels filòlegs. És un fet fàctic consumat diàriament per diversos milions d'usuaris. Tota la resta em sembla un reiteratiu *culebrón* de la pitjor mena. Mai no m'havia imaginat que EL TEMPS tingués tanta fe en la monarquia.

Emili Giralt (president Institut d'Estudis Catalans): Atès que aquesta acadèmia ha promogut la

revisió i el canvi de la definició del mot *valenciano* al *Diccionario de la Real Academia de la Lengua Española* en un sentit que els desqualifica científicament, crec que el rei podria retirar-los la confiança i l'honor d'haver-los cedit el nom.

Josep Maria Flotats (actor i director de teatre): Són els valencians els que s'han de manifestar i dir si volen ser o no una província de Madrid. Encara que decidissin que sí, no per això la llengua que es parla al País Valencià

deixaria de ser català. ¿Que l'andalús no és castellà?

Isidor Cònsul (Secretari del PEN Club): Absolutament. Crec que sí. La meua sospita és que el rei ha actuat sense conèixer el rerefons de la qüestió. Aquesta acadèmia és un invent i crec que el rei s'hauria d'haver assessorat abans de concedir el seu títol a aquesta acadèmia. Fins i tot la Real Academia Espanola li hauria dit que el valencià i el català són una mateixa cosa.

deixaria de ser català. ¿Que l'andalús no és castellà?

Rafel Alemany (cap departament de català Universitat d'Alacant): Crec que és irrellevant que aquesta acadèmia duga el títol de "reial" o no el duga, perquè no és una institució oficial reconeguda per cap de les instàncies públiques valencianes. Simbòlicament, potser sí que és rellevant que el rei li haja concedit el títol de "reial", però a nivell pràctic, no. El que seria preocupant és que les Corts valencianes, per exemple, decidiren que es feren oficials les normes

lingüístiques que propugna l'acadèmia.

Albert Ràfols Casamada (pintor): Si portem les coses a l'extrem, crec que el rei els hauria

de retirar la confiança. Em sembla un disbarat el que propugna aquesta acadèmia i crec que és un contrasentit i que una institució que juga amb temes com la llengua d'aquesta manera no es mereix cap mena de reconeixement.

Bartomeu Fiol (president Obra Cultural Balear): Sí, rotundament. Crec que ha existit un abús de la bona intenció de la Casa Reial, que segurament té moltíssimes peticions en aquest sentit i que en aquest cas concret no ha pogut saber de la intencionalitat política de la maniobra tendent a trencar la unitat del català.

Lluís Gómez (president de la Federació Catalana d'Entitats Corals): Sí, crec que seria un bon gest. Si el rei és el rei de l'estat espanyol hauria de tenir molt clar que el català és comú a diferents països dins d'aquest estat i que per tant, existeix una unitat lingüística.

Albert Viladot (director del diari Avui): No estaria malament. Tanmateix l'essencial d'aquesta polèmica és la capacitat de pressió popular i de la comunitat científica per fer retirar per sempre les teories de l'Acadèmia

de Cultura Valenciana.

Josep Maria Puig Salellas (notari): Jo entenc molt poc sobre les coses relacionades amb els reis. D'altra

banda, jo dubto molt que la suposada confiança d'un monarca pugui donar ac-

tivitat a una acadèmia com aquesta.

Josep Antoni Plana (president Fundació Catalana per a la Recerca): Per a mi, l'Acadèmia de Cultura Valenciana fa un mal ús del títol reial i a més, abusa de la confiança que li ha donat sa majestat el rei. Entenc que si aquesta acadèmia continua mantenint la divisió lingüística entre el valencià i el català, la Casa Reial hauria de replantejar-se que aquest organisme dugui el títol de reial.

Enric Valor (Premi d'Honor de les Lletres Catalanes): Sí, el rei hauria de retirar-li la confiança. Crec que s'ha embolicat en moltes coses perquè va fer alguna cosa semblant amb la bandera

quan Ramón Izquierdo, alcalde franquista, li demanà la seua opinió sobre si la senyera havia de portar la franja blava coronada i va dir que no l'entenia d'una altra manera. Si no retira el seu suport estarà fent un doble joc perquè va a Catalunya amb discursos en català i mentrestant fomenta l'escissió de la llengua a València. L'ortografia de l'ACV denigra València i el rei no pot participar en aquesta maniobra, sobretot ara que el català és oficial a Europa.

Francesc Michavila (rector de la Universitat Jaume I de Castelló): La llengua és matèria d'estudi dels filòlegs i les universitats ja han definit la posició científica. Qualsevol interpretació que no s'ajuste a aquestes teo-

ries està fora de tot rigor.

Josep Maria Llompart (Premi d'Honor de les Lletres Catalanes): Aquesta acadèmia li

haurien de retirar la confiança no només el rei sinó tothom, perquè només fa barabassades.

Ferran Belda (director del diari Levante): Depèn de la confiança que li inspire al rei l'Acadèmia de Cultura Valenciana, perquè si el rei subscriu això és perquè se suposa que comparteix aquestes teories o, com a mínim, dóna suport a aquesta acadèmia.

Antonio Martín (Unió d'Escriptors del País Valencià): El tema de la qualificació de reial i de la involucració o no de la figura del rei és secundari atenent al veritable problema, el de les ingerències polítiques. Si partim de la definició de Lapesa, reconeixem el legítim sentir dels valencians en considerar el valencià com a llengua pròpia sense contradir l'e-

vidència de la unitat de la llengua catalana, corroborada des de sempre per l'opinió de la filologia, fins i tot, mal que li pese a Xavier Casp, pels filòlegs valencians, com els del departament de la Universitat. La qüestió no és, doncs, nova. De tant en tant es remou quan retorna el que pensem que és un sentiment d'inferioritat sòcio-política.

Albert G. Hauf (catedràtic de la Universitat de València): Coneixent, com conec la deferència i respecte que la casa reial ha mostrat envers alguns dels nostres autèntics filòlegs m'inclino a pensar que la concessió del títol fou més aviat deguda a una becada d'uns consellers àulics que, pressionats per l'obsessiva insistència d'un lobby molt poderós i influent, no van saber veure que

col·locaven el rei en una situació molt compromesa. Una vegada advertits de la situació, haurien de saber rectificar si no volen implicar més tard el monarca en la futura benedicció oficial de possibles "Reals acadèmies murcianes, andaluses, extremenyas, etc."

Aina Moll (coordinadora campanya institucional de Normalització Lingüística a les Illes Balears): No sé si ho hauria de fer. La llàstima és que li l'hagi concedit. El rei hauria de saber que això

significa donar suport a una cosa que està en contra de l'Institut d'Estudis Catalans al qual li fou restituïda la màxima autoritat en matèria lingüística a totes les terres de parla catalana per un reial Decret, tot just mort Franco, signat pel mateix rei. És, per tant, una incongruència.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

1er. cognom _____ 2on. _____ Nom _____ Tel. part. _____

Domicili _____ Població _____

Any de naixement _____ Professió _____ Tel. Treball _____ DNI _____

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'UN ANY, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i un import de 14.946 pessetes. (Firma)

Amb pagament:

- Anual (1 rebut per la quantitat abans citada)
- Semestral (2 rebuts de 7.473 pessetes. Sols en el cas de pagament per banc).
28.600 (Europa) 35.100 (Amèrica)

•La subscripció representa un descompte de més de l'11% sobre el preu de venda als quioscos.

Forma de pagament:

- Dom. bancària. Xec bancari adjunt
- Gir postal núm. _____

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Distingits senyors: Caixa/Banc _____ Agència _____

Adreça _____ Població _____

Nom i adreça del titular del compte _____

Els pregue que fins a nova ordre els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, S.A. per l'import de la SUBSCRIPCIÓ ANUAL a pagar en:

1 rebut anual 2 rebuts semestral _____ de _____ 199

siguen pagats amb càrrec:

C/c Llibreta Núm. _____

(Firma)

Avinguda del Baró de Càrcer, 40, 13a.
Tel. (96) 352 48 69 • C.I.F. A-46186821
46001 VALÈNCIA

EL TEMPS